

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA 2013- 2017

päivitys 2016

Karkkilan kaupunki
Vihdin kunta
Perusturvakuntayhtymä Karviainen

Sisällys

1. JOHDANTO.....	3
2. SUUNNITELMA PERHESOSIAALITYÖN, PERHETYÖN JA LASTENSUOJELUN JÄRJESTÄMISESTÄ JA KEHITTÄMISESTÄ	5
3. LAPSI- JA NUORISOPOLITIIKAN KEHITTÄMISOHJELMA	7
4. KARVIAISEN ALUEEN VÄESTÖ.....	8
5. LASTEN JA NUORTEN KASVUOLOLOT JA HYVINVOINNIN TILA	11
7. LASTEN JA NUORTEN KOKEMUS HYVINVOINNISTAAN	19
7.1. Johdanto	19
7.2. Vuoden 2013 kouluterveyskysely	19
8. PALVELUJÄRJESTELMÄ	25
9. TOIMINNAN KEHITTÄMINEN	26
9.1 Tavoite 1: perheen kanssa tehtävän yhteistyön, asiakkaan osallisuuden ja vanhemmuuden tukeminen	27
9.2 Tavoite 2: sosioemotionaalisen kehityksen tukeminen	28
9.3 Tavoite 3: koulunkäynnin tukeminen.....	29
9.4. Tavoite 4: nuorille suunnattujen tukipalveluiden kehittäminen	29
10. SUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURANTA.....	30
Liite: Tulokortit	31

1. JOHDANTO

Lastensuojelulaki painottaa voimakkaasti ennalta ehkäisyä, varhaista puuttumista sekä kunnan kaikkien toimijoiden roolia lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisessä ja suojelussa. Yhteisvastuullisuudella, varhaisella tuella ja puuttumisella huolen aiheisiin jo peruspalveluissa pystytään vähentämään lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun tarvetta. Samalla tuetaan ja turvataan lasten ja nuorten hyvää, onnellista lapsuutta.

Tarkoituksena on, että lasten ja nuorten hyvinvoinnin suunnitelman laatiminen, toteuttaminen ja seuranta antavat kuntapäätäjille ja palveluiden käytännön toteuttajille aiempaa paremman kokonaiskäsityksen lasten ja nuorten hyvinvoinnista. Hyvinvointisuunnitelma luo pohjan palveluiden kehittämiselle.

Valtioneuvosto hyväksyy nuorisolain mukaisesti joka neljäs vuosi nuorisopolitiikan kehittämisohjelman. Kehittämisohjelma sisältää valtakunnalliset lapsi- ja nuorisopoliittiset tavoitteet sekä aluehallinnon ja kuntien vastaavan ohjelmatyön suuntaviivat.

Vuoden 2012-2015 kehittämisohjelman strategiset tavoitteet olivat:

1. lapset ja nuoret kasvavat aktiivisiksi ja yhteisvastuuta kantaviksi kansalaisiksi
2. lapset ja nuoret voivat osallistua tasavertaisesti kulttuuri- liikunta- ja vapaa-ajan toimintaan
3. nuoret työllistyvät ja nuorten työllisyysaste paranee
4. yhdenvertaisuus toteutuu
5. tytöillä ja pojilla on tasa-arvoiset oikeudet ja mahdollisuudet
6. nuorilla on mahdollisuus asua ja elää itsenäisesti
7. kaikilla lapsilla ja nuorilla on lähtökohdistaan riippumatta mahdollisuus saada korkeatasoinen koulutus
8. ennaltaehkäisevillä toimilla ylläpidetään lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveyttä
9. lasten, nuorten ja perheiden asioita hoidetaan osaavasti ja yhteistyössä

Edellisen kauden kehittämisohjelman toteutumisesta on arvio menossa ja valmistuu vuoden 2016 aikana. Nuora, Nuorisoasiain neuvottelukunta, on lausunnossaan esittänyt, että hankekauden 2016-2019 kärjeksi otettaisiin nuorten osallistuminen.

Edellä mainittu ohjelma on toiminut ja toimii Karviaisen alueen kuntien lapsi- ja nuorisopoliittisena ohjelmana. Nuorten hyvinvointipalveluiden saatavuus ja oikea kohdentuminen edellyttävät eri sektoreille kertyneen tiedon kokonaisvaltaista, samanaikaista ja arvioitua tarkastelua paikkakunnan nuorten kasvu- ja elinoloista. Nykyisellä nuorisolailla säädetään menettelystä paikallisten viranomaisten monialaisen yhteistyön kehittämisestä. Lain mukaan kunnassa tulee olla nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, johon kuuluvat nuorten kannalta keskeisimmät toimialat. Lisäksi laissa säädetään etsivästä nuorisotyöstä, jonka tarkoituksena on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa hänet sellaisten palveluiden ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille.

Hyvinvoinnista ei ole olemassa yksiselitteistä määritelmää. Hyvinvointi ymmärretään laajana ja moniulotteisena ilmiönä, jonka merkitys saattaa vaihdella erilaisten arvojen ja asenteiden, ajan, paikan tai kulttuurin mukaan. Hyvinvoinnin perustan luovat tietyt asiat, kuten työ, toimeentulo, terveys, toimintakykyisyys, turvallisuus, viihtyisä asuin- ja elinympäristö sekä vahva sosiaalinen verkosto. Hyvinvointi ilmenee tyytyväisyytenä elämään, onnellisuutena ja mahdollisuutena toteuttaa ja kehittää itseään. Hyvät kunnalliset peruspalvelut ehkäisevät hyvinvointivajeiden syntymistä ja pyrkivät korjaamaan ja lieventämään jo syntyneitä vajeita.

Lasten hyvinvointi ja lasten suojelu perustuu YK:n Lapsen oikeuksien yleissopimuksen kolmeen pääkohtaan, jotka velvoittavat turvaamaan lapsille ja nuorille osuuden yhteiskunnan voimavaroista, oikeuden suojeluun ja huolenpitoon sekä oikeuden osallistua ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti itseään koskevaan päätöksentekoon ja yhteiskuntapolitiikkaan.

Perusturvakuntayhtymä Karviainen on PARAS-lainsäädännön mukainen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alue. Kuntayhtymä aloitti toimintansa 1.1.2009. Kuntayhtymän toiminnan järjestäminen perustuu elämänkaarimalliin, jossa palvelut on jaettu kokonaisuuksiin ikäryhmittäin. Näitä palvelukokonaisuuksia nimitetään palvelulinjoiksi, joita ovat perheiden palvelulinja, työikäisten palvelulinja ja ikäihmisten palvelulinja. Kuntayhtymän asukaspohja on noin 38 000 asukasta. Perusturvakuntayhtymä Karviaisen jäsenkunnat Karkkila ja Vihti ovat laatineet yhteisen suunnitelman lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Karviaisen alueella toimii lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmä joka koostuu peruskuntien johtavista sivistystoimen viranhaltijoista (sivistysjohtajat, varhaiskasvatuspäälliköt, nuoriso- ja vapaa-aikasihteerit) sekä Karviaisen perheiden palvelulinjan johtavista viranhaltijoista (linjajohtaja ja johtavat työntekijät). Tämä työryhmä luo puitteet yhteisille rakenteille ja yhteistyölle sekä huolehtii suunnitelman toimeenpanosta, päivittämisestä ja seurannasta.

Hyvinvointiryhmä täydennettynä asiantuntijoilla muodostaa myös lakisääteisen lastensuojelun asiantuntijaryhmän. Asiantuntijatyöryhmässä käsitellään ne perhetilanteet, joissa suunnitellaan lapsen/lasten huostaanottoa ja kodin ulkopuolelle sijoittamista sekä muita sellaisia asiakastilanteita, joissa sosiaalityöntekijä katsoo tarvitsevansa moniammatillista ja monialaista tilanteen arviointia. Jäsenkunnilla on ryhmän kautta mahdollista suorittaa ohjausta lastensuojelun asiakastyössä tehtävien ratkaisujen osalta ja toisaalta yhteisellä pohdinnalla varmistetaan että tehtävä ratkaisu on paras mahdollinen.

Suunnitelmassa hyvinvointia havainnollistetaan tilastotietoihin perustuvilla taulukoilla ja kuvaajilla. Yksi merkittävimmistä hyvinvointitilanteen kuvaajista on myös joka toinen vuosi toteutettava kouluterveyskysely, jossa kysytään koululaisten omia näkemyksiä elinoloistaan, terveydestään ja terveystottumuksistaan.

Lasten hyvinvointi rakentuu niin terveydellisistä, psykososiaalisista, taloudellisista kuin elinolo- ja kulttuuritekijöistäkin, joita kaikkia tulisi jossain määrin kuvata. Tässä suunnitelmassa on määritelty kuntien ja Karviaisen yhteiset kehittämisen kohteet ja tavoitteet. Lain edellyttämä suunnitelma on prosessi, joka jatkuu ja kehittyy suunnitelman päivittämisen myötä.

2. SUUNNITELMA PERHESOSIAALITYÖN, PERHETYÖN JA LASTENSUOJELUN JÄRJESTÄMISESTÄ JA KEHITTÄMISESTÄ

Lastensuojelulain 11§:n mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että ehkäisevä lastensuojelu sekä lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua on järjestettävä tarvittavassa laajuudessa niinä vuorokauden aikoina, joina sitä tarvitaan. Lastensuojelun on oltava laadultaan sellaista, että se takaa lastensuojelun tarpeessa oleville lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen heidän tarvitsemansa avun ja tuen.

Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on lastensuojelua järjestäessään oltava tarvittaessa yhteistyössä kunnan eri hallintokuntien, muiden viranomaisten samoin kuin muiden kuntien ja kuntayhtymien sekä muiden palveluja järjestävien yhteisöjen ja laitosten kanssa riittävien ja tarvetta vastaavien palvelujen järjestämiseksi ja asiantuntemuksen turvaamiseksi kunnassa.

Lastensuojelulain 12§:n mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma, joka hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Suunnitelma on otettava huomioon kuntalain [\(410/2015\) 110 §:n](#) mukaista talousarviota ja -suunnitelmaa laadittaessa.

Suunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

1. Lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta
2. Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista
3. Lastensuojelun tarpeesta kunnassa
4. Lastensuojeluun varattavista voimavaroista
5. Lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä
6. Yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä sekä
7. Suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta

Lastensuojelulain tarkoituksena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun (1 §). Lain mukaan lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheelle tarpeellista apua riittävän varhain sekä ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin (2 §).

Ennalta ehkäisevällä lastensuojelulla edistetään ja turvataan lasten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Ehkäisevän lastensuojelun keinoja ovat tuki ja erityinen tuki esimerkiksi opetuksessa, nuorisotyössä,

varhaiskasvatuksessa, äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa.

1.4.2015 voimaan tulleen sosiaalihuoltolain tavoitteena on siirtää perheiden palvelujen painopistettä erityispalveluista yleispalveluihin. Lain 13§ ja 14§ velvoittaa järjestämään erityisen tuen tarpeessa oleville lapsille ja perheille välttämättömät sosiaalipalvelut tarvittavassa laajuudessa niinä vuorokauden aikoina, joina niitä tarvitaan. Käytännössä velvoite tarkoittaa erityisesti perhetyön ja kotipalvelun lisäämistä lapsiperheille.

Kasvuoloihin vaikuttaminen sekä lasten ja perheiden tukeminen laadukkailla peruspalveluilla on parasta ennalta ehkäisevää lasten suojelua. Hyvin toimivat lasten ja nuorten palvelut ja yhteisesti sovitut toimintatavat, prosessit, edistävät myös lapsi- ja perhekohtaisen, korjaavan lastensuojelun mahdollisuutta onnistua tehtävässään.

Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun asiakkuuteen siirrytään vasta silloin, kun peruspalvelut ja sosiaalihuoltolain mukaiset tukitoimet on laadukkaasti järjestetty, mutta ne eivät riitä vastaamaan lapsiperheen, lapsen tai nuoren yksilöllisiin tarpeisiin. Lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua ovat tehostetut avohuollon tukitoimet, perhekuntoutuksellinen työ, lapsen avohuollon sijoitus, kiireellinen sijoitus ja huostaanotto sekä niihin liittyvä sijaishuolto ja jälkihuolto. Lastensuojelun avohuoltoa toteutetaan ensisijaisesti tehostettujen peruspalveluiden avulla.

3. LAPSI- JA NUORISOPOLITIIKAN KEHITTÄMISOHJELMA

Valtioneuvosto hyväksyy joka neljäs vuosi nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelman (LANUKE). Ohjelma sisältää nuorisolain mukaisesti alle 29-vuotiaiden kasvu- ja elinolojen parantamisen. Tämä ohjelma toimii Karviaisen alueen kuntien lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmana.

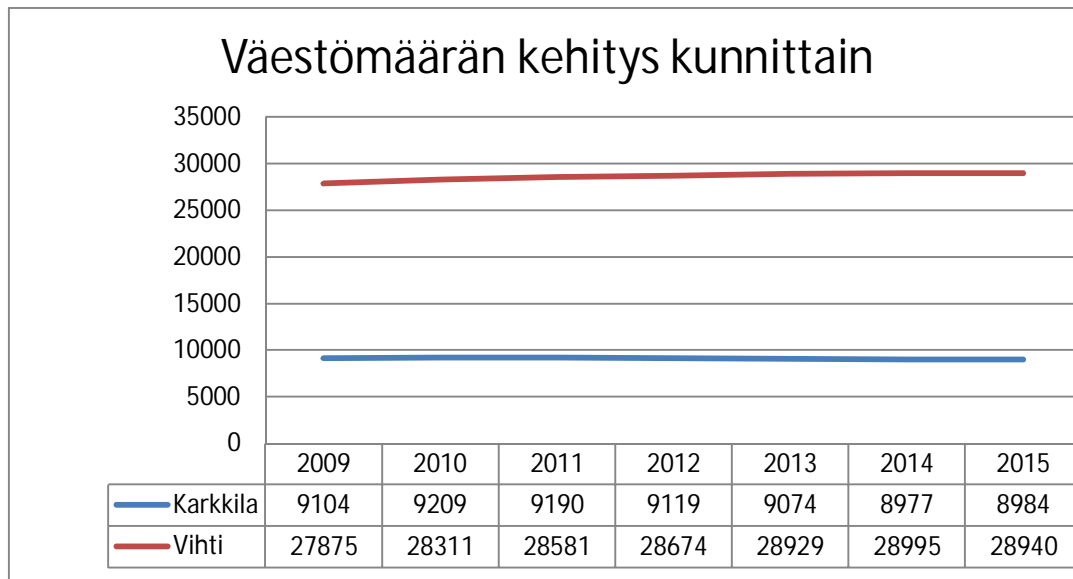
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa laadittaessa edellinen Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma on loppuarviointivaiheessa ja uutta valmistellaan vuodelle 2016-2019.

Valtion nuorisotieteiden neuvottelukunta (NUORA) esittää uuden hankekauden tavoitteeksi "Maailman osallistuvien nuorisot". Tavoitteen mukaisesti osallistumisen esteet tulee poistaa kannustamalla nuoria vaikuttamaan yhteiskuntaan omilla ehtoillaan. Virallisen kuulemisen lisäksi hallinnon eri tasoilla tulee kuulla erilaisia nuorten ääniä ja nuorten kokemusasiantuntijuutta tulee hyödyntää palvelujen kehittämisessä. NUORA katsoo, että nuorten aktiivisen kansalaisuuden ja osallistumisen tukeminen on nuorisopolitiikasta erittäin tärkeää aikana, jolloin moniin taloudellisesti heikompisiin ryhmiin kuten lapsiperheisiin, työttömiin ja opiskelijoihin kohdistuu merkittäviä leikkauksia. Myös koulusäästöt näkyvät monin tavoin nuorten arjessa. Nuoren jääminen yhteisön ulkopuolelle luo useita sosiaalisia, taloudellisia ja terveydellisiä riskejä. Osattomuus on usein ylisukupolvista, ja osallisuuden tukemisella on mahdollista katkaista kierre.

Valtakunnallisissa linjauksissa yhtenä painopisteenä on lasten ja nuorten liikunnan lisääminen. Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset kehottavat alle kouluikäisiä liikkumaan reippaasti vähintään kaksi tuntia päivässä. Kouluikäisille suositellaan vähintään 1-2 tuntia päivässä monipuolista ja ikään sopivaa liikuntaa. Lisäksi tulisi välttää yli 2 tunnin pituisia istumisjaksoja ja ruutuaika viihdemedian ääressä saisi olla korkeintaan 2 tuntia päivässä (THL).

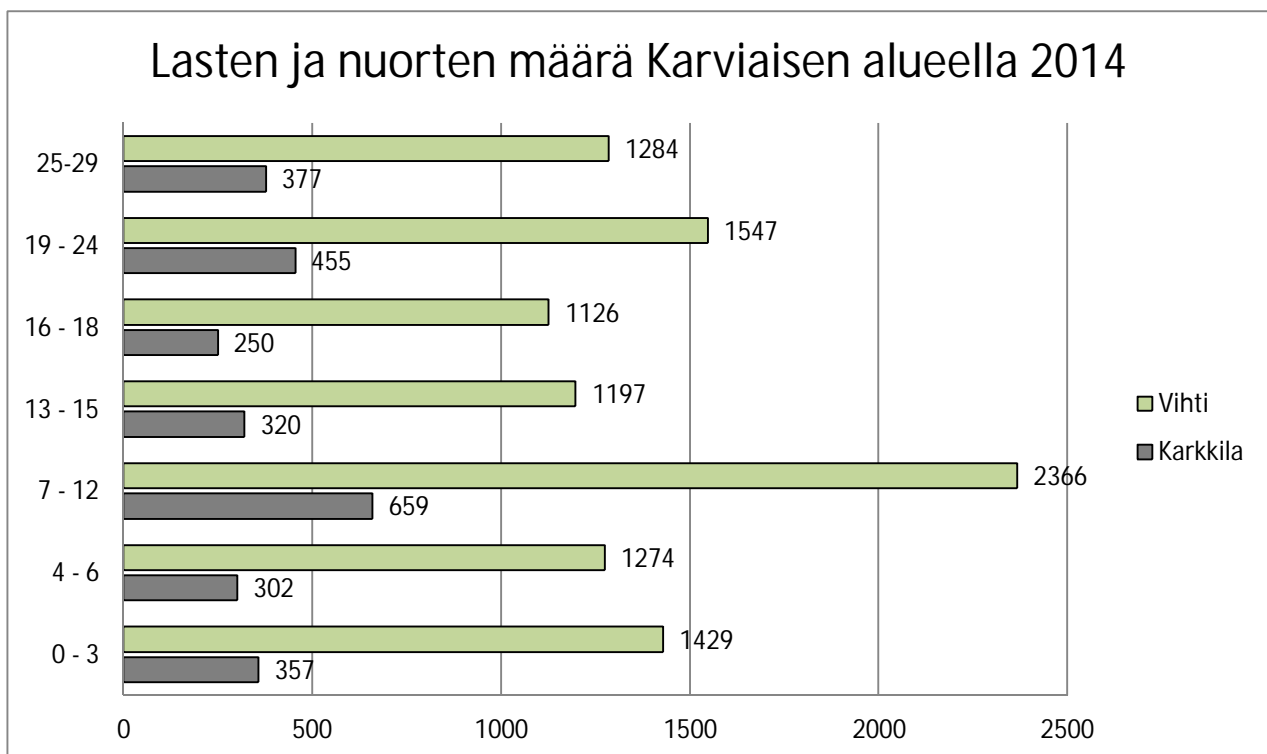
4. KARVIAISEN ALUEEN VÄESTÖ

Väkiluvut 2008-2014

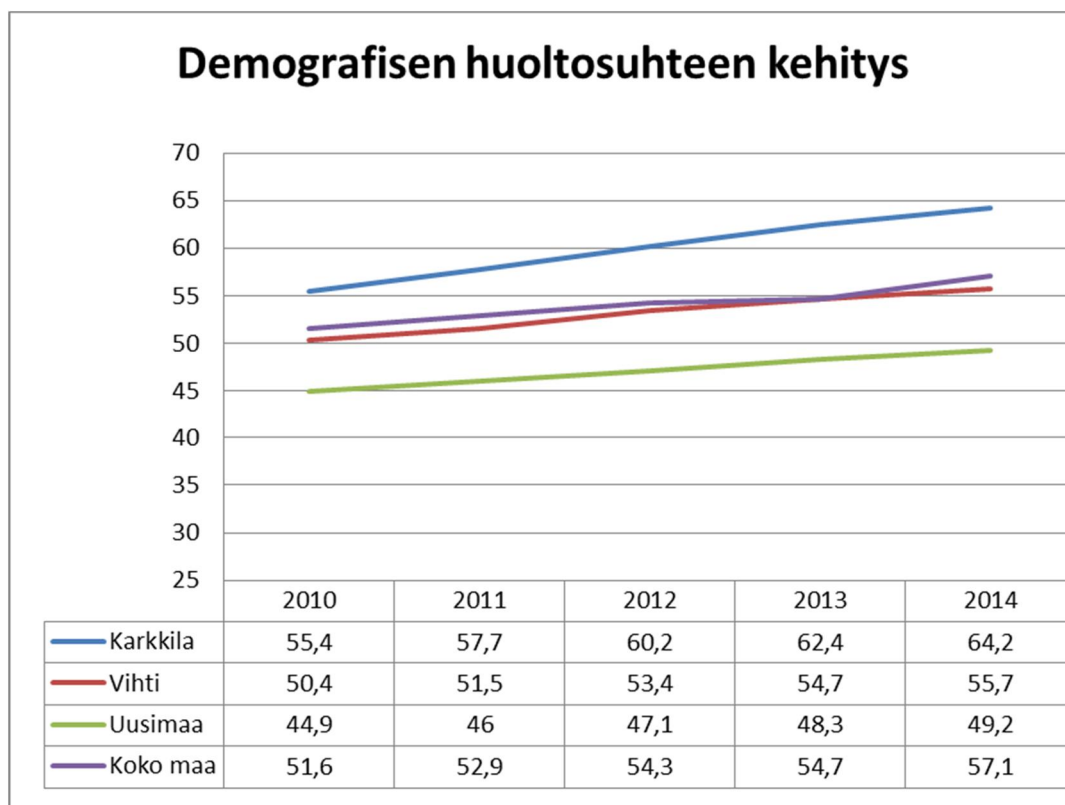

Karviaisen alueella Karkkilan väestömäärä on pysynyt melko vakiona, tosin pientä vähenemistä on tapahtunut. Vihdissä väkiluku on ollut hienoisessa nousussa, mutta uusimman ennakkotiedon mukaan vuonna 2015 väkiluku poikkeuksellisesti väheni.

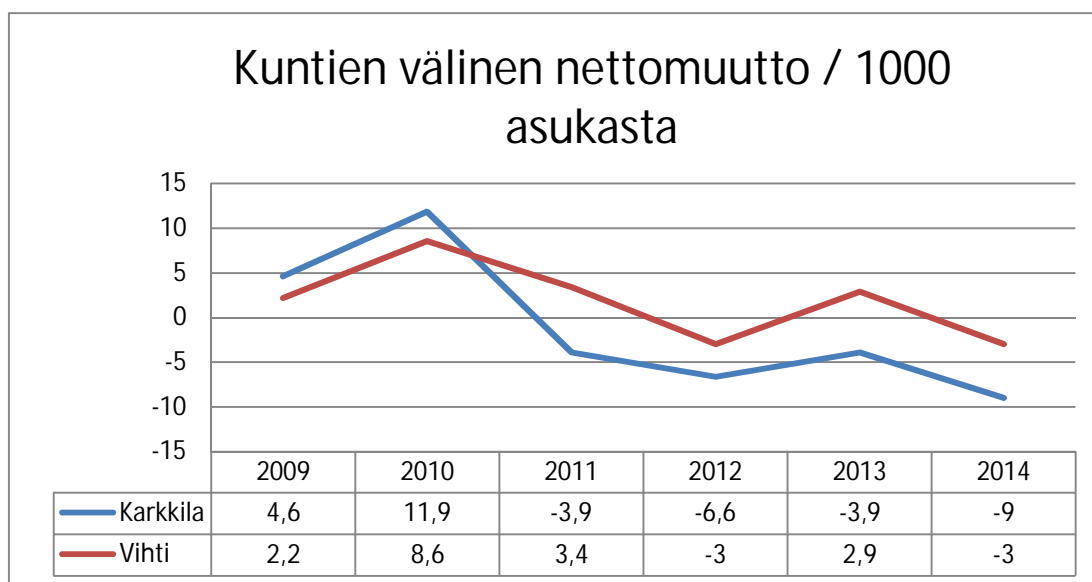
Alla olevassa taulukossa on eri ikäisten lasten ja nuorten määrät Vihdissä ja Karkkilassa. Alakouluikäisten ryhmä on molemmissa kunnissa suurin.

Demografinen (väestöllinen) huoltosuhte ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65 täyttänyttä on sataa 15–64-vuotiasta (työikäistä) kohti:

Kunnan nettomuutto

Kuntien välinen nettomuutto on alueen tulo- ja lähtömuuton välinen erotus. Miinusmerkkinen luku tarkoittaa kunnan väestömäärän pienenemistä sekä Vihdissä että Karkkilassa.

Väestön kehitys 0–19-vuotiaiden ikäryhmässä 2016–2017

Viimeisin Tilastokeskuksen väestöennuste on laadittu vuonna 2015. Lasten ja nuorten osalta väestöennuste odottaa kasvun pysähtyneen Karviaisen alueella. 0–6-vuotiaiden määrän ennustetaan vähenevän Karkkilassa kahden seuraavan vuoden aikana 628 henkilöstä 608 henkilöön. Myös Vihdissä lasten määrä ennusteen mukaan vähenee hieman, 2632:sta 2562:een vuosina 2016-2017.

7-19 –vuotiaiden osalta ennuste näyttää määrän vähenevän Karkkilassa hieman, 1327:sta 1312:ään. Vihdissä on vielä nousua, ennusteen mukaan määrä kasvaa 5096:sta 5169:ään.

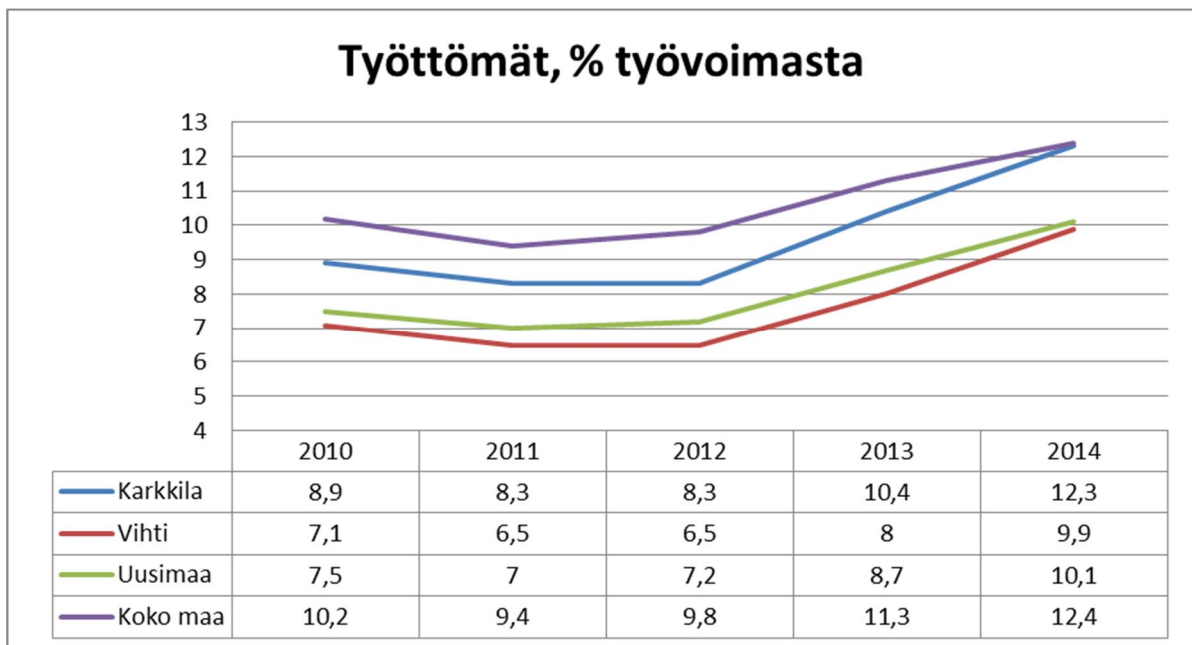
5. LASTEN JA NUORTEN KASVUOLOLOT JA HYVINVOINNIN TILA

Hyvinvointi-indikaattoreilla pyritään vastaamaan mm. seuraaviin kysymyksiin

- Miten lapset ja nuoret voivat nyt ja miten tilanteen ennakoidaan muuttuvan?
- Millainen lasten ja nuorten kasvuympäristö on?
- Mitkä seikat vaikuttavat lasten kasvuolojen kehittymiseen myönteisesti tai kielteisesti (esim. lapsiperheiden köyhyys, työllisyyskehitys)?

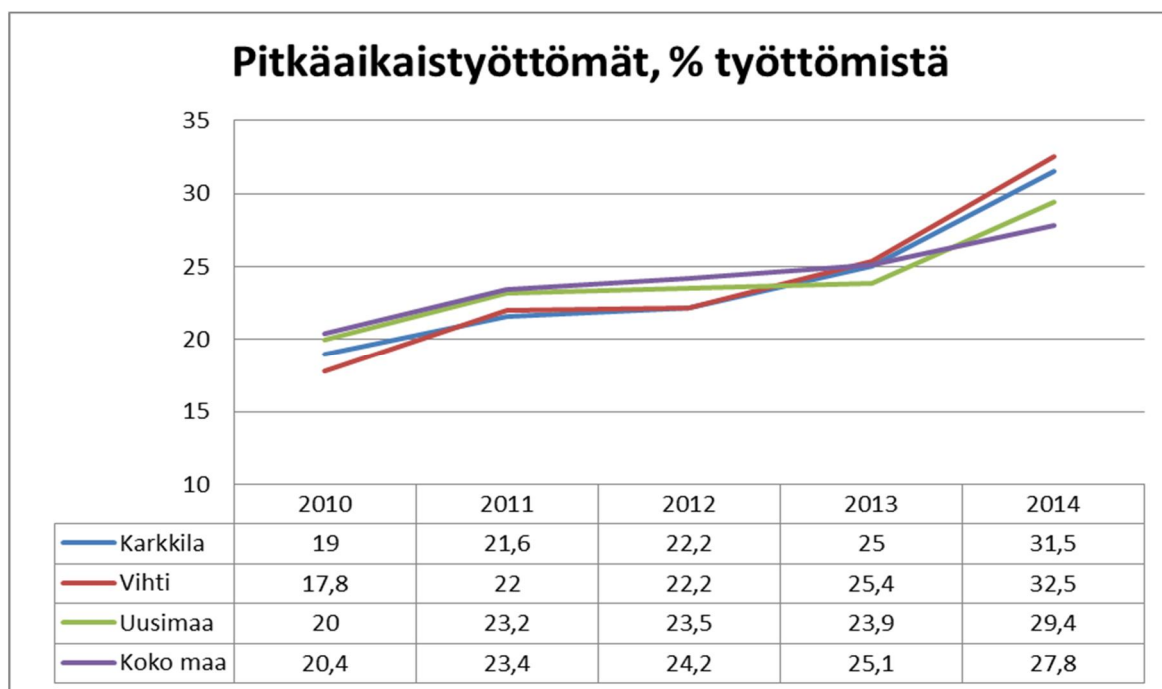
Indikaattorit antavat perustietoa tämänhetkisestä tilanteesta ja niitä seurataan valtakunnallisesti. Indikaattoreita käytetään myös valtakunnallisissa politiikkaohjelmissa ja niiden perusteella tehdään rahoituspäätöksiä. Jatkossa indikaattoreissa tapahtuvaa kehitystä seuraamalla voidaan havainnoida lasten hyvinvoinnissa tapahtuvaa kehitystä.

Kuntien työttömyysprosentit työvoimasta

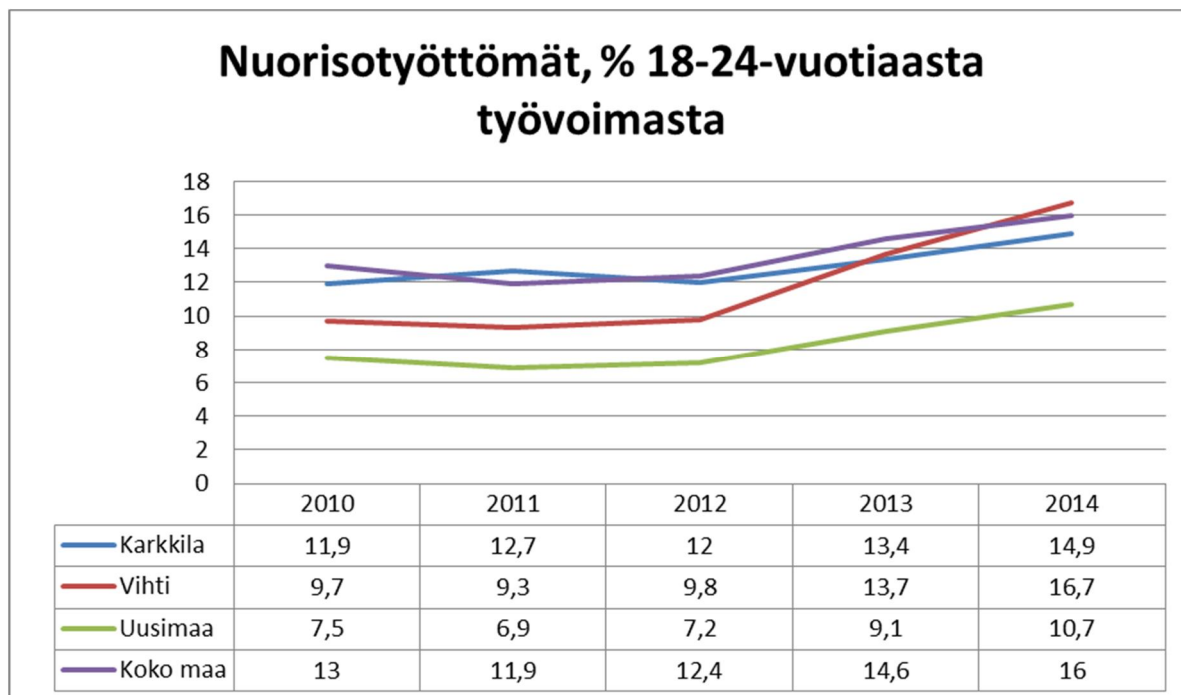
Työllisyyden kehitys Karviaisen kunnissa on samansuuntainen kuin koko maassa. Vuodesta 2012 alkaen työttömyysprosentti on kasvanut.

Pitkäaikaistyöttömien prosenttiosuudet työttömistä työnhakijoista

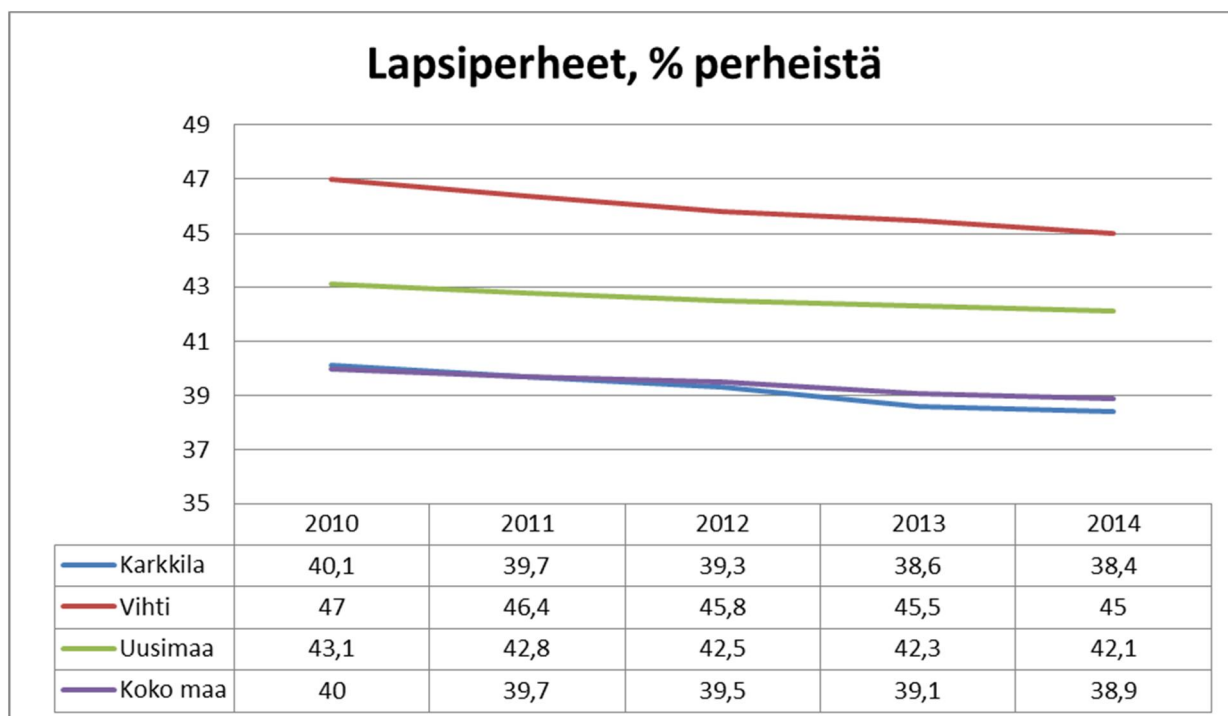

Myös pitkäaikaistyöttömyys ja nuorisotyöttömyys ovat alueella kasvussa. Työttömyyden hoito onkin haaste kunnille. Nuorten ohjaaminen jatko-opintoihin on tärkeää sekä Vihdissä että Karkkilassa, jossa nuorisotyöttömyys on huomattavan suurta.

Nuorisotyöttömien osuus 18–24-vuotiaasta työvoimasta

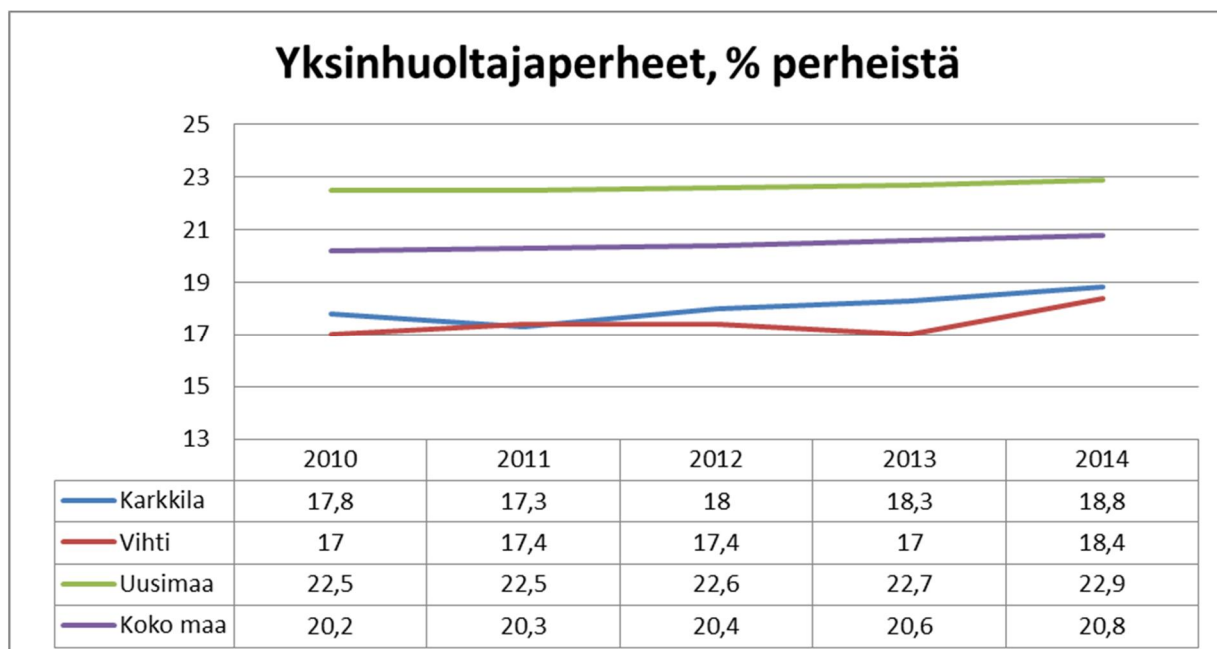

Lapsiperheiden prosenttiosuus perheistä: (alle 18-vuotiaita lapsia)

Vihdissä on runsaasti lapsiperheitä, kun huomioon otetaan myös Uusimaa ja koko maa. Karkkilassa lapsiperheiden määrä on lähellä koko maan tasoa.

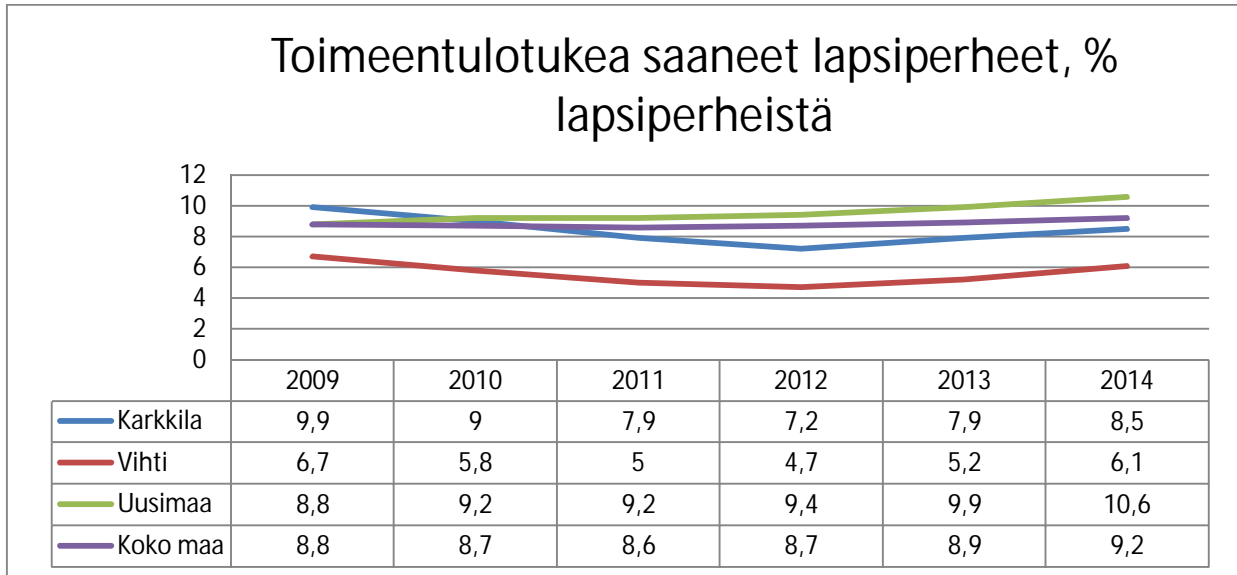
Yksinhuoltajaperheiden prosenttiosuus lapsiperheistä:

Yksinhuoltajaperheiden määrä on Karviaisen alueella pienempi kuin Uudellamaalla tai koko maassa.

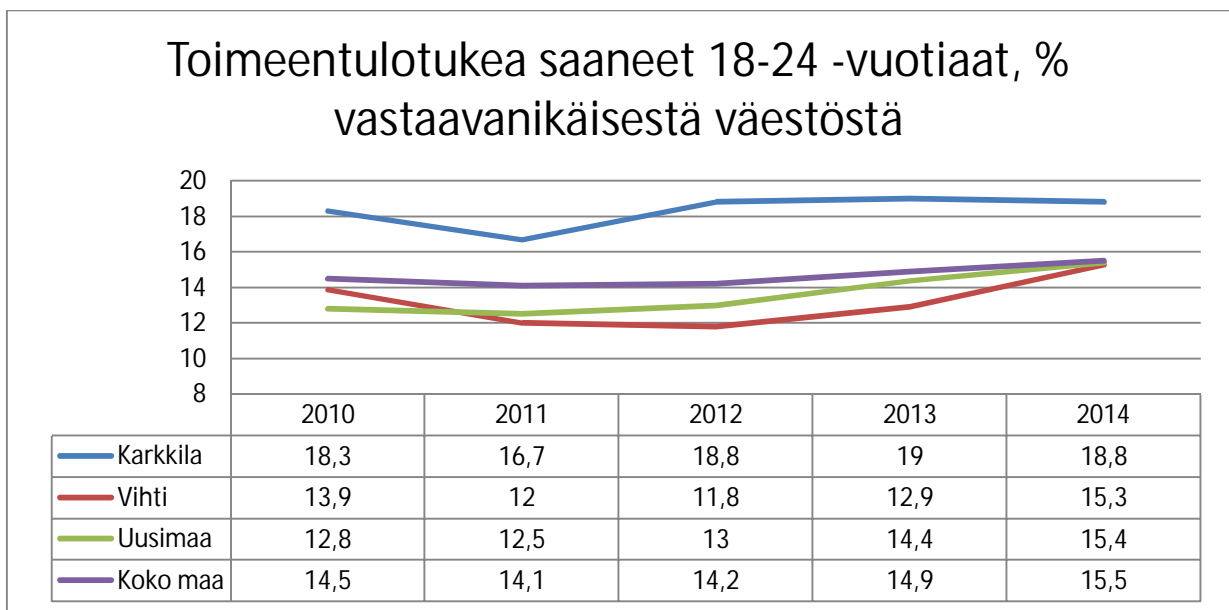
Aineellinen köyhyys periytyy ja nuorten syrjäytymistä parhaiten ennustava muuttuja on vanhempien toimeentulotuen saaminen ja kesto. Mitä pidempään vanhemmat ovat saaneet toimeentulotukea, sitä enemmän heidän lapsensa käyttävät myös mielenterveyspalveluja, syövät psyykenlääkkeitä, joutuvat huostaan otetuiksi ja tekevät rikoksia (THL raportti 52/2012)

Toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden prosenttiosuus lapsiperheistä

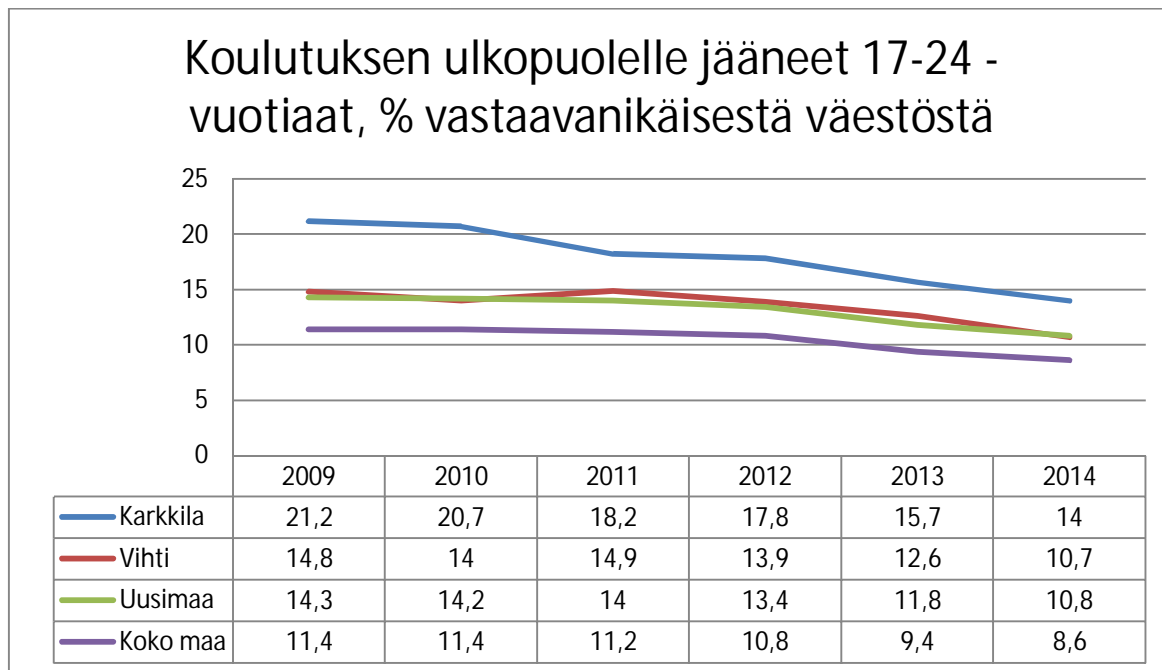
Vihdissä on vähiten toimeentulotukea saaneita lapsiperheitä ja Karkkilakin jää alle koko maan tason. Toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden määrä on kuitenkin alueella nousussa.

Toimeentulotukea saaneiden 18–24-vuotiaiden prosenttiosuus vastaavanikäisestä väestöstä:

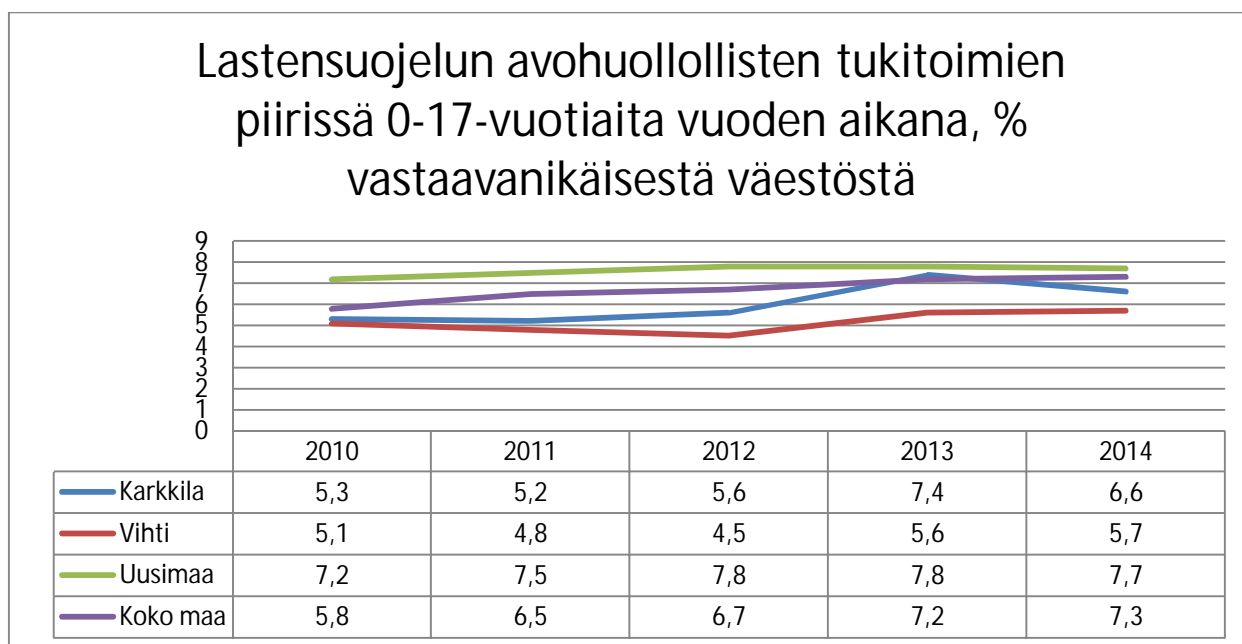
Toimeentulotukea saaneita nuoria aikuisia, 18–24-vuotiaita, on paljon Karkkilassa. Myös Vihdissä määrä on noussut lähelle Uudenmaan ja koko maan lukuja.

Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden prosenttiosuus vastaavanikäisestä väestöstä:

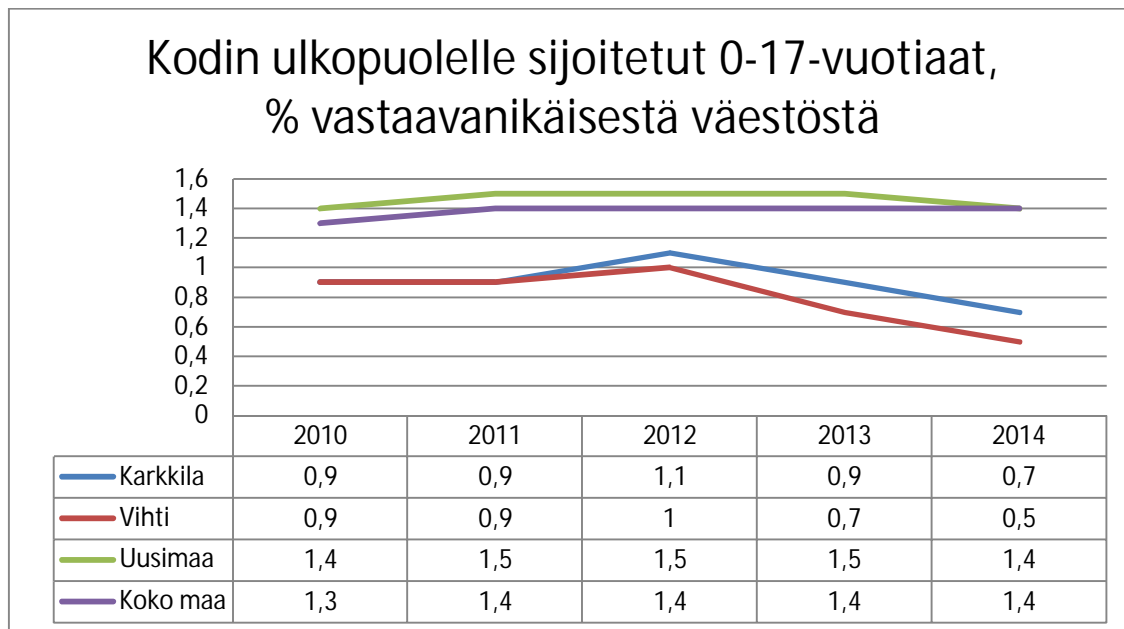
Karkkilassa on jäänyt koulutuksen ulkopuolelle huomattavan paljon nuoria verrattuna Uudenmaan ja koko maankin lukuihin. Myös Vihdissä osuus on koko maan tason yläpuolella. Kehityssuunta on kuitenkin myönteinen.

Lastensuojelun avohuollollisten tukitoimien piirissä olevien 0-17-vuotiaiden prosenttiosuus vuoden aikana vastaavanikäisestä väestöstä:

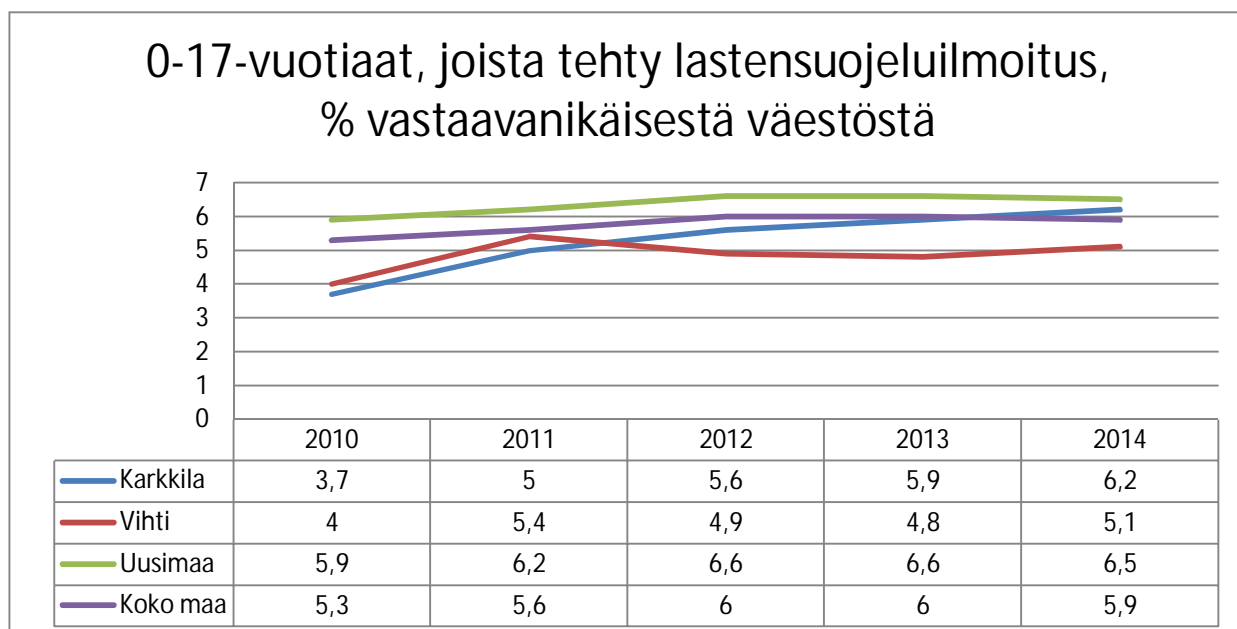
Avohuollon tukitoimien piirissä on alueella vähemmän lapsia kuin maassa keskimäärin.

Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0-17-vuotiaiden prosenttiosuus vastaavanikäisestä väestöstä:

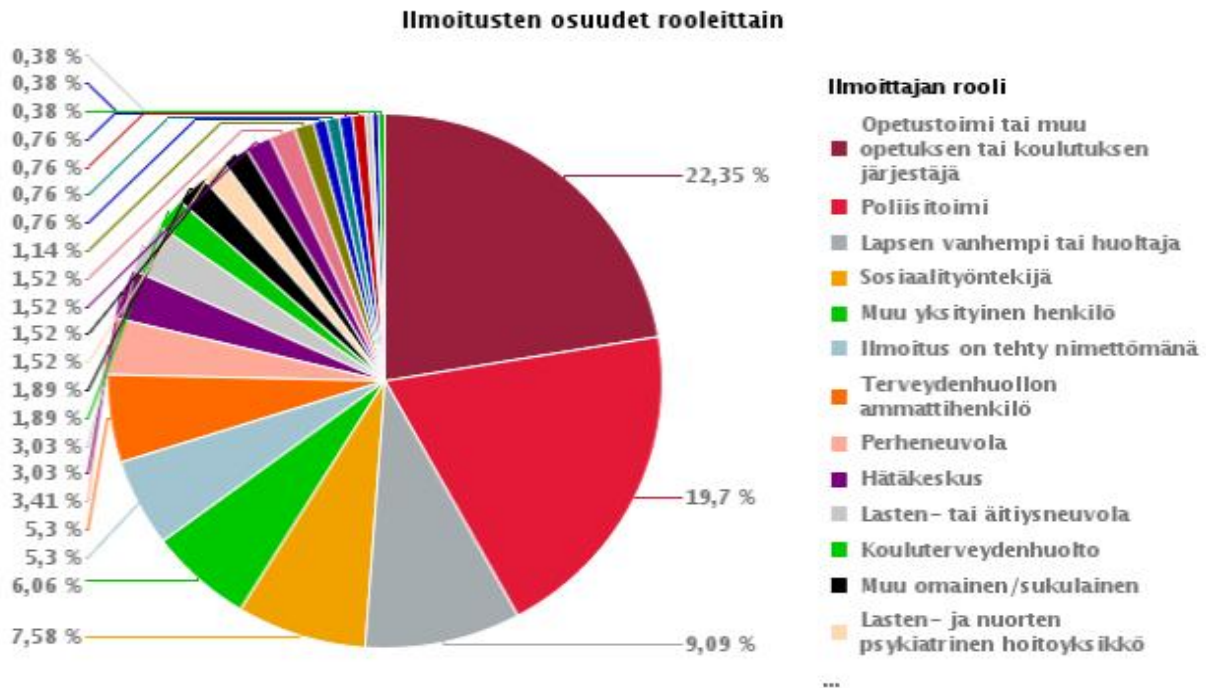
Karviaisen alueella kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä on laskenut viime vuosina selvästi alle koko maan keskiarvon.

Lastensuojeluilmoitukset, ja niiden kohteena olevat lapset

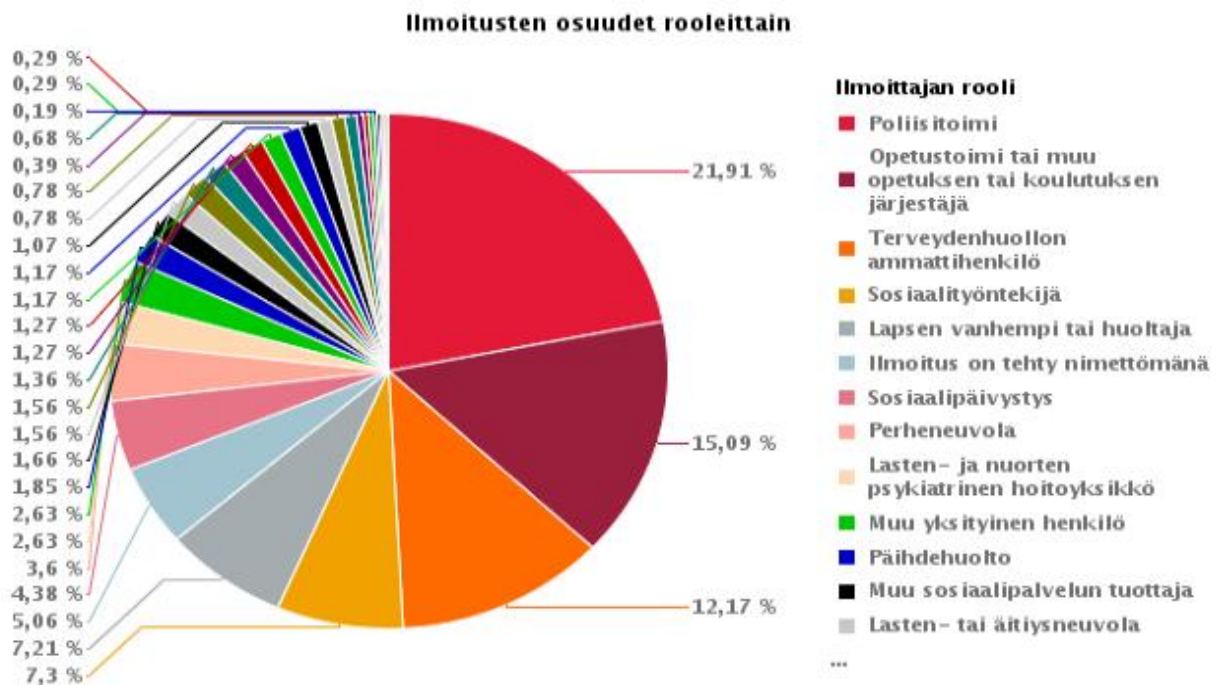
Lastensuojeluilmoituksen kohteena olevia lapsia on Vihdissä hieman vertailukohteita vähemmän, Karkkila on Uudenmaan ja koko maan keskiarvojen välillä.

Karviaisen lastensuojeluilmoitusten ilmoittajatahot vuonna 2015, Karkkila

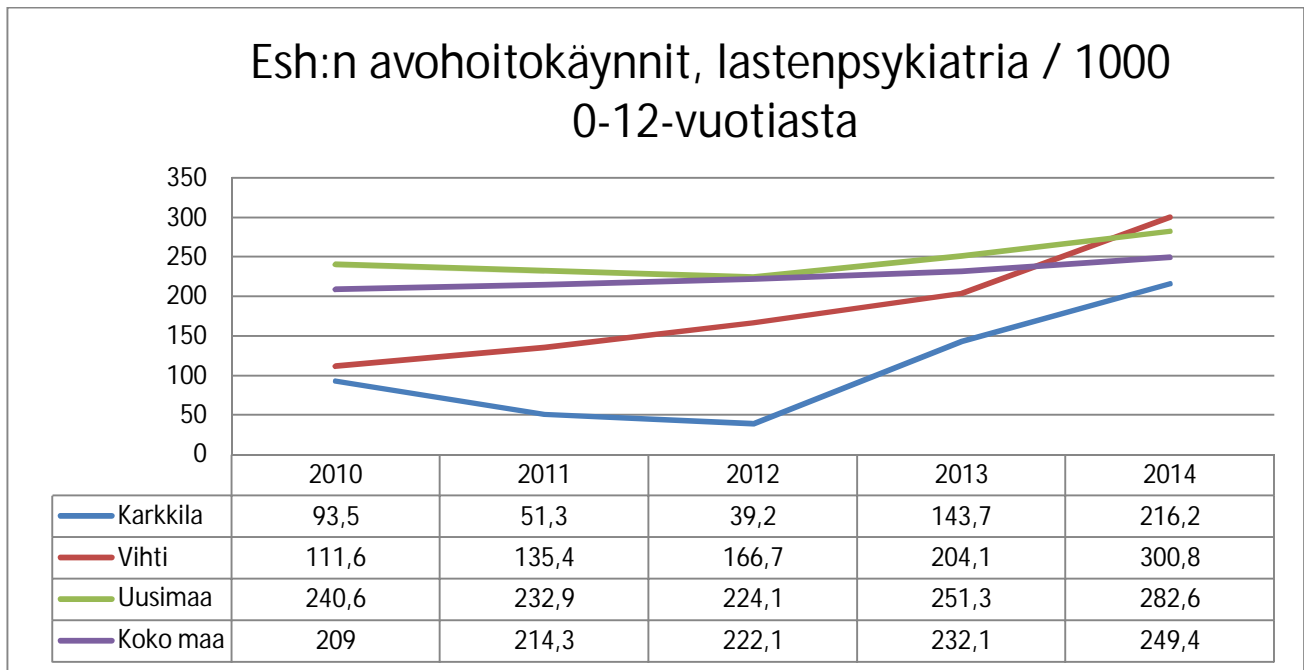
Yleisin ilmoitusperuste vuonna 2015 Karkkilassa oli vanhempien päihteiden käyttö. Muut yleisimmät olivat koulunkäyntiin liittyvät asiat, lapsen psyykinen vointi ja huolto- ja tapaamisasiat. Myös perheväkivalta ja sen uhka aiheutti useita ilmoituksia.

Karviaisen lastensuojeluilmoitusten ilmoittajatahot 2015, Vihti

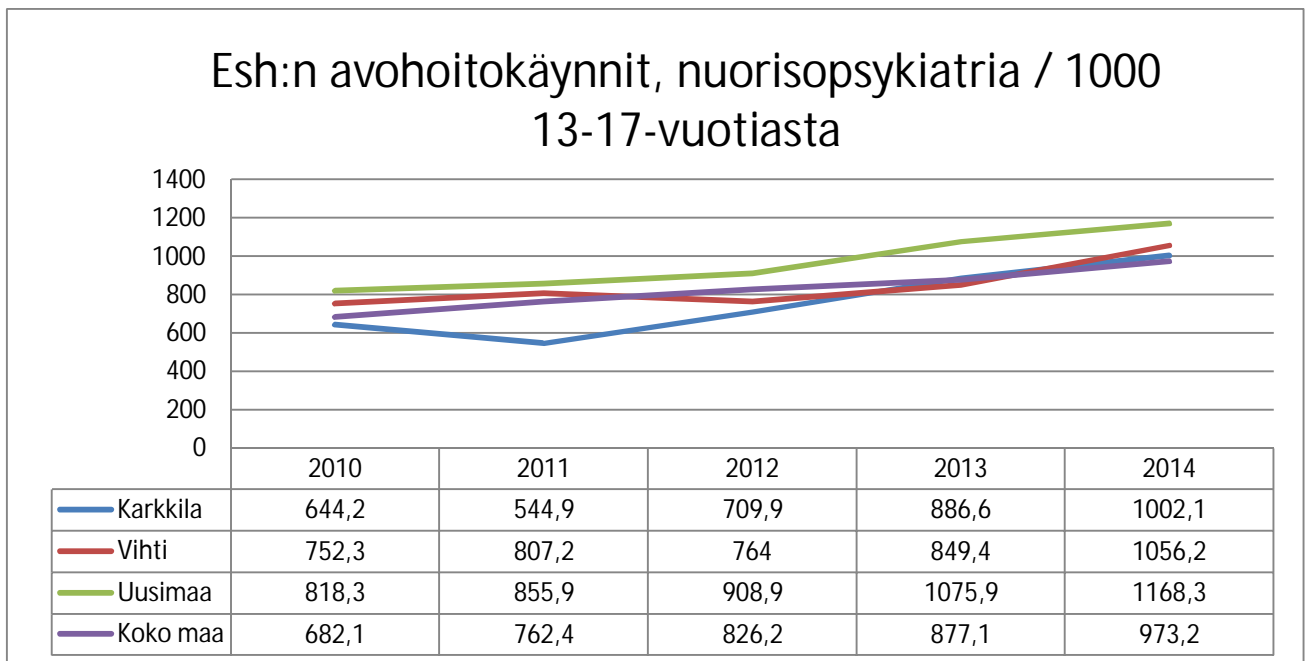

Yleisin peruste lastensuojeluilmoitusten tekemiseen vuonna 2015 Vihdissä oli vanhempien jaksaminen. Muut yleisimmät perusteet olivat lapsen päihteiden käyttö tai rikollisuus. Myös koulunkäynnin ongelmat, perheristiriidat ja perheväkivallan uhka olivat usein perusteena.

Erikoissairaanhoidon avokäynnit, lastenpsykiatria /1000 0–12-vuotiasta kohden:

Erikoissairaanhoidon avokäynnit, nuortenpsykiatria /1000 13–17-vuotiasta kohden:

Sekä lasten- että nuorisopsykiatrian avohoitokäyntien määrä on kasvanut selvästi. Vihdissä lastenpsykiatrian käyntimäärät ovat jopa suuremmat kuin koko maassa keskimäärin.

7. LASTEN JA NUORTEN KOKEMUS HYVINVOINNISTAAN

7.1. Johdanto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos järjestää joka toinen vuosi valtakunnallisen kouluterveyskyselyn yläkoulun 8. luokkalaisille ja lukion 1. luokkalaisille. Kyselyssä tiedustellaan, millaisiksi lapset ja nuoret itse kokevat elinolonsa ja hyvinvointinsa. Hyvinvointisuunnitelman käytössä on vuoden 2013 kyselyn tulokset. Kyselyjen tuloksia käsitellään lasten ja nuorten hyvinvointiryhmässä, jossa niistä nostetaan esiin yhteisiä kehittämiskohteita. Sen jälkeen tulokset siirtyvät kuntiin käsiteltäväksi kuntakohtaisesti.

Nuorempien lasten hyvinvoinnin kokemusten selvittämiseksi on Sosiaalitalo Oy toteuttanut jo kolmena vuonna kyselyt 5-vuotiaille (kysely vuonna 5 vuotta täyttävälle) ja 5-luokkalaisille. 5-luokkalaiset oppilaat vastaavat kyselyyn itse ja 5-vuotiaiden lasten vanhemmat toimivat lapsen haastattelijana.

7.2. Vuoden 2013 kouluterveyskysely

Kouluterveyskyselyn tuloksista on tiedotettu kuntien asianomaisille lautakunnille sekä yhteistyökumppaneille. Tarkoituksena on, että eri ammattiryhmät ja koulut nostavat esille tuloksien perusteella kehittämiskohteet jatkotyöskentelyä varten. Vuoden 2015 kouluterveyskyselystä ei valitettavasti ole esittää tuloksia. Syksyllä 2013 toteutetusta kouluterveyskyselystä nousi seuraavia asioita:

Vihti:

Ilonaiheita 8.-9. -luokat:	Huolenaiheita 8.-9. -luokat:
<ul style="list-style-type: none">• Vanhemmat tiesivät paremmin lapsensa viikonloppuiltojen viettopaikan• Koulun fyysiset työolot koettiin paremmiksi• Koulutapaturmat vähentyivät• Koulun työilmapiiri parani• Koulukiusatuksi joutuminen vähentyi• Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin lisääntyi• Viikoittain koettu päänsärky vähentyi• Humalajuominen vähentyi• Kouluterveydenhoitajan, ja koululääkärin vastaanotoille pääsy koettiin helpommaksi• Koulukuraattorin ja -psykologin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi	<ul style="list-style-type: none">• Fyysistä uhkaa koettiin yleisemmin• Koulutyön määrä koettiin yleisemmin liian suureksi• Opiskeluun liittyvät vaikeudet lisääntyivät• Lintsaaminen lisääntyi• Ylipainoisia enemmän• Koululounaan syöminen päivittäin vähentyi• Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla vähentyi• Ruutuaika arkipäivisin lisääntyi• Päivittäinen tupakointi lisääntyi• Huumekokeilut lisääntyivät• Opiskeluun liittyvät vaikeudet lisääntyivät

<p>Ilonaiheita lukion 1 ja 2. vuoden opiskelijat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanhemmat tiesivät paremmin lapsensa viikonloppuiltojen viettopaikan • Vanhempien tupakointi vähentyi • Vanhempien työttömyys vähentyi • Kuulluksi tuleminen koulussa lisääntyi • Koulun työilmapiiri parani • Lintsaaminen vähentyi • Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin lisääntyi • Viikoittain koettu päänsärky sekä niska- ja hartiakivut vähentyivät • Aamupalan syöminen arkisin lisääntyi • Koululounaan syöminen päivittäin lisääntyi • Humalajuominen vähentyi • Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi • Koululääkärin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi • Koulukuraattorin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi • Koulupsykologin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi • Koulunkäynnin vaikeuksiin saatiin yleisemmin apua 	<p>Huolenaiheita lukion 1 ja 2. vuoden opiskelijat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Läheiset ystävyys-suhteet vähentyivät • Koulun fyysiset työolot koettiin puutteellisemmiksi • Koulutyön määrä koettiin yleisemmin liian suureksi • Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla vähentyi • Opiskeluun liittyvät vaikeudet lisääntyivät
--	---

Karkkila:

<p>Ilonaiheita 8.-9. –luokat:</p> <ul style="list-style-type: none">• Vanhempien työttömyys vähentyi• Vanhemmat tiesivät paremmin lapsensa viikonloppuiltojen viettopaikan• Perheen yhteinen ateriointi iltaisin lisääntyi• Kuulluksi tuleminen koulussa lisääntyi• Opiskeluun liittyvät vaikeudet vähentyivät• Aamupalan syöminen arkisin lisääntyi• Humalajuominen vähentyi• Huumekokeilut vähentyivät• Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi• Koululääkärin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi• Koulukuraattorin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi• Koulupsykologin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi• Koulunkäynnin vaikeuksiin saatiin yleisemmin apua• Koulun fyysiset työolot koettiin paremmiksi• Koulutyön määrä koettiin kohtuullisemmaksi	<p>Huolenaiheita 8.-9. –luokat:</p> <ul style="list-style-type: none">• Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa lisääntyivät• Toistuva rikkeiden teko lisääntyi• Koulukiusatuksi tuleminen lisääntyi• Lintsaaminen lisääntyi• Tietoisuus vaikuttaa koulun asioihin vähentyi• Koululounaan syöminen päivittäin vähentyi• Hampaiden harjaamista laiminlyötiin yleisemmin• Koulukuraattorin vastaanotolle pääsy koettiin vaikeammaksi
---	--

<p>Ilonaiheita lukion 1 ja 2. vuoden opiskelijat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanhemmat tiesivät paremmin lapsensa viikonloppuiltojen viettopaikan • Vanhempien tupakointi vähentyi • Vanhempien työttömyys vähentyi • Koulutyön määrä koettiin kohtuullisemmaksi • Aamupalan syöminen arkisin lisääntyi • Hampaiden harjaamistottumukset paranivat • Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla lisääntyi • Humalajuominen vähentyi • Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi 	<p>Huolenaiheita lukion 1 ja 2. vuoden opiskelijat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perheen yhteinen ateriointi iltaisin vähentyi • Koulun fyysiset työolot koettiin puutteellisemmiksi • Koulun työilmapiiri heikkeni • Kuulluksi tuleminen koulussa vähentyi • Useiden oireiden kokeminen päivittäin lisääntyi • Viikoittain koet niska- tai hartiakivut lisääntyivät • Viikoittain koettu päänsärky yleisty • Koululounaan syöminen päivittäin vähentyi • Päivittäinen tupakointi lisääntyi • Avun saaminen koulunkäynnin vaikeuksiin vähentyi
--	--

Viidesluokkalaisten hyvinvointikysely

Kyselyn vastaukset antavat kuvan varsin tyytyväisistä ja hyvinvoivista lapsista, mutta vahvistavat myös käsitystä hyvinvoinnin polarisoitumisesta. Sekä hyvinvointi että pahoinvointi kasautuvat. Suurin osa lapsista ilmaisee elävänsä varsin hyvinvoivaa ja taloudellisesti turvattua elämää. Lapset viihtyvät koulussa ja pitävät koulutyöhön liittyvää työmääräänsä sopivana. Heillä on harrastus ja ystäviä eivätkä he tunne itseään yksinäisiksi. Suurimman osan elämäntavat ovat myös hyvät.

- Kouluun, opettajiin ja koulu yhteisöön liittyvien tekijöiden osalta vain yksi lapsi kymmenestä vastasi selkeän kielteisesti tai oli tyytymätön.
- Suurin osa lapsista koki koulun ja opettajat myönteisinä asioina. Vain 5 % vastaajista koki, ettei saa opettajalta apua silloin kun sitä tarvitsee. Suuri osa lapsista koki, ettei voi vaikuttaa tai olla osallisena kouluun liittyvissä asioissa. Koulussa tyytymättömyyttä herättää eniten koululounas.
- Lasten vastausten mukaan kiusaamisilmiö oli suhteellisen yleinen. Netti- ja kännykkäkiusaaminen oli vielä melko harvinaista. Kaksi kolmesta vastanneesta ei kuitenkaan ole joutunut kiusatuksi. Suurin osa lapsista ei myöskään ollut osallistunut kiusaamiseen.
- Kyselyn aineisto vahvistaa kuvaa myönteisestä kehityssuunnasta perheissä. Molempien vanhempien rooli on tasa-arvoistunut. Isän rooli on selkeästi vahvistunut lasten elämässä.
- Lasten omat vastaukset antavat kuvan liikuntaa harrastavista, itsensä hyväkuntoiseksi kokevista lapsista. Julkiseen keskusteluun nähden lasten oma käsitys ja vastaukset ovat yllättävänkin myönteisiä.

- Yli kymmenen prosenttia lapsista ilmaisi kuitenkin erilaisia huolia, oireita ja kuormitustekijöitä. Osa lapsista meni nukkumaan selvästi liian myöhään ja vietti paljon aikaa ruudun äärellä. Epäterveellisten ruokien ja juomien nauttiminen oli vielä melko vähäistä.
- Yksittäisistä huolen aiheista yllättävin tulos oli se, että jo 11 -vuotiaat lapset ilmaisivat huolensa seksuaalisen kaltoin kohtelun kohteeksi joutumisesta. Muista huoliryhmistä poiketen seksuaalisesta kaltoin kohtelusta paljon huolestuneiden osuus on kaksi - kolme kertaa niin suuri kuin muiden huoliryhmien kohdalla. Suuri osa vastaajista on seksuaalisesta kaltoin kohtelusta paljon huolissaan. Toisaalta niiden lasten osuus, joita tämä huoli ei koske on myös suurempi kuin muiden huolien kohdalla.
- Se, että joutuu olemaan yksin, huolestutti melko paljon tai paljon viittä prosenttia vastaajista.
- Läheisen ihmisen alkoholinkäyttö huoletti melko paljon tai paljon 13 % vastaajista. Toisaalta seitsemän lasta kymmenestä ei ollut tästä lainkaan huolissaan. Joka kymmenes lapsi ilmaisi, että kukaan ei häntä kuuntele. Läheisten riidat, töniminen, lyöminen huolestutti melko paljon tai paljon 14 % lapsista.
- Lapsilla ilmeneviä huonon olon oireita raportoitiin yllättävänkin paljon. Yleensä kyse oli seuraavista oireista: ärtyneisyys ja pahantuulisuus, hermostuneisuus, vaikeudet päästä uneen, päänsärky, heräileminen öisin tai masentuneisuus.
- Lasten viesti aikuisille oli kuitenkin varsin selvä ja yksinkertainen. Eniten lapsille merkitsee perheen tai kaverin kanssa oleilu sekä ulkoilu ja liikunta. Lapsen elämän merkittävimpien asioiden listalla vasta sijalla 13 on netti ja pelit.

Aineiston mukaan sekä koulu että lasten vanhemmat ovat onnistuneet omassa tehtävässään useimmiten riittävän hyvin. Erilaisia huolia, kuormitustekijöitä ja riskejä ilmenee noin 10 – 15 % lapsista. Lukumäärällisesti tämä on kuitenkin ikäluokasta iso joukko lapsia. Lähitulevaisuuden suurin haaste on tunnistaa sellaiset hyvinvointiin, koulunkäyntiin ja sosiaalisiin suhteisiin vaikuttavat tekijät, jotka voivat lisätä riskien todentumista. On erittäin tärkeää, että resursseja kohdennetaan niiden lasten, nuorten ja perheiden palveluihin, joiden syrjäytymisen riski on kasvanut.

Vuonna 2009 syntyneiden hyvinvointikysely

Aineistosta välittyy kuva hyvinvoivista ja tyytyväisistä lapsista ja heidän perheistään. Lapset haluavat tehdä aikuisten kanssa asioita, joissa aikuinen on läsnä. Aikuisten kanssaan halutaan myös leikkiä ja ulkoilla, pelata ja tehdä arkipäivän askareita. Sylissä oleminen, hali ja rakkaus sekä leikkiminen olivat suosituimpia vastauksia, kun lapsilta kysyttiin, mikä saa heidät hyvälle mielelle.

- Päivähoidossa halutaan ensisijaisesti leikkiä. Päivähoidossa on kivoja aikuisia ja kavereita, saa puuhastella ja leikkiä, ruokakin on melko hyvää. Valtaosalla lapsista on päivähoidossa aina kaveri ja he saavat aina leikkiä tarpeeksi. Kun päivähoidossa tapahtuu ikäviä asioita, ne liittyvät yleisimmin ristiriitatilanteisiin toisten lasten kanssa. Joskus on ikävä vanhempia.
- Kotona esiintyvistä ikävistä asioista yleisin oli riidat sisarusten kanssa.
- Päivähoidon melu kuormittaa osaa lapsista.
- Pelonaiheista yleisimmät olivat pimeä ja pahat unet kotona.

Kyselyn aineistoa hyödynnetään kuntien varhaiskasvatuksen kehittämistyössä sekä vanhempien kanssa tehtävässä yhteistyössä.

8. PALVELUJÄRJESTELMÄ

Ensisijainen oikeus ja velvollisuus huolehtia lapsen ja nuoren hyvinvoinnista ja kasvatuksesta on vanhemmilla. Palvelujärjestelmän tehtävänä on toiminnallaan turvata ja varmistaa hyvinvoinnin edellytykset. Lasten ja nuorten peruspalvelut, kuten neuvolat, päivähoito ja koulut, tukevat vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Kunnissa tarjotaan monenlaisia tukitoimia lapsille, nuorille ja perheille. Toimijoiden sujuvalla yhteistyöllä tuetaan lasta ja nuorta tämän tarpeista lähtevällä tavalla. Vanhempien ja muun lähiyhteisön sekä kunnallisen palvelujärjestelmän lisäksi lasten ja nuorten hyvän kasvun edellytyksiä tarjoavat myös erilaiset järjestöt ja vapaa-ajan toimijat.

Tavoitteena on, että lapsi ja nuori saa tarvitsemansa tuen ja avun peruspalveluissa mahdollisimman varhain. Toisinaan lapsen tai perheen tarvitsema apu voidaan toteuttaa peruspalveluissa tehostetuin järjestelyin, toisinaan tarvitaan erityisiä tukitoimia.

Moniammatillisen työskentelyn lähtökohtana tulee olla yhteisen näkemyksen löytäminen lapsen edusta kussakin tilanteessa ja sen mukaisten toimenpiteiden järjestäminen.

Yksityiskohtaisempia tietoja kunkin organisaation palveluista löytyy Karviaisen ja kuntien verkkosivuilta:

www.karviainen.fi

www.karkkila.fi

www.vihti.fi

9. TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Tutkimustiedon perusteella tiedämme, että suurin osa lapsista ja nuorista voi hyvin. Oppilashuoltotyön kehittämistä varhaiskasvatuksessa ja kouluissa jatketaan aktiivisesti. Olennaisena tavoitteena on oppimisen esteiden ja muiden ongelmien ehkäiseminen ja varhainen tunnistaminen. Oppilashuoltoon liittyvien rakenteiden ja käytänteiden tiedottamista vanhemmille varmistetaan ja tehostetaan edelleen. Lisäksi varmistetaan että lasten ja nuorten osallisuus ja vaikutusmahdollisuudet toteutuvat.

Osalla lapsista ja nuorista on kuitenkin elämässään erilaisia hyvinvointia uhkaavia tekijöitä. Riskitekijöiden ja suojaavien tekijöiden tunnistaminen on hyvinvointia edistävän ja ennaltaehkäisevän työskentelyotteen edellytys. Hyvinvointiryhmän näkemyksen mukaan joka 2. vuosi tehtävien kouluterveyskyselyjen täysimääräinen ja systemaattinen hyödyntäminen on tärkeää. Kyselyssä nuorten (8. – 9. luokkalaisten ja lukiolaisten) kuuleminen toteutuu laajasti. Kyselyn tulosten perusteella on mahdollista kohdentaa koulujen ja Karviaisen palveluita tarkoituksenmukaisesti. Tiedon käytäntöön saattaminen vaatii tehostamista organisaatioiden kaikilla eri tasoilla.

Alla Karviaisen ja kuntien sivistystoimien asiantuntijoiden yhteenveto heidän havaitsemistaan uhkatekijöistä. Riski syrjäytymiskehitykseen lisääntyy erityisesti silloin kun tervettä kasvua ja kehitystä uhkaavia tekijöitä on useita.

Alle kouluikäisten ja alakouluikäisten uhkatekijät

- sosioemotionaaliset vaikeudet
- laaja-alaiset oppimisvaikeudet
- kielen kehityksen vaikeudet
- vanhemmuuden haasteet
- työelämän kasvaneet vaatimukset
- työntekijöiden vaihtuvuus eri sektoreilla

Yläkouluikäisten uhkatekijät

- murrosikä on normaali kehityskriisi, joka yhdessä jonkin riskitekijän kanssa voi johtaa vaikeuksien kasaantumiseen
- nuoren kehityskriisi muuttaa myös lapsen ja vanhemman välistä suhdetta, mikä saattaa näkyä vanhemmuudenkriisinä ja erityisenä tuen tarpeena
- osalla näköalattomuus, yksinäisyys, tulevaisuusorientaation puuttuminen
- peruskoulun jälkeinen maailma koetaan pelottavana; paniikkioireet, ahdistus

Nuorisoikäisten uhkatekijät

- yleiset uhkatekijät kuten päihteet, mielenterveysongelmat, koulunkäyntiin liittyvät haasteet, rikollisuus, asunto-ongelmat, talousongelmat ja ihmissuhdeongelmat (ystävät, perhe)
- ”tyhjäkäyntitilat” esim. opintojen, työpajajakson tms. keskeytyminen syystä tai toisesta, jolloin nuori jää tyhjän päälle ja vaatii nopeita tukitoimia
- tiedonpuute palveluista, nuori ei osaa/halua hakea tarvitsemaansa yksilöllistä ohjausta

Hyvinvointia uhkaaviin haasteisiin vastaamiseksi on Karviaisen alueen lasten, nuorten ja perheiden palveluissa valittu neljä (4) päätavoitetta, joihin keskitytään suunnitelmakaudella. Päätavoitteiden alla on teemaan liittyviä konkreettisia kehittämistoimia, joilla tavoitteiden saavuttamiseen pyritään.

9.1 Tavoite 1: perheen kanssa tehtävän yhteistyön, asiakkaan osallisuuden ja vanhemmuuden tukeminen

- kehitetään jalkautuvia työmuotoja; tarjotaan tukea lapsen ja perheen kehitys- ja lähiympäristöön, esim. alkuarviokokoukset pidetään perheen kotona
- lisätään vanhemmuuden tukemisen keinovalikoimaa huomioiden kaikki ikäkaudet; tehostetaan vanhempien kanssa työskentelyä ja vanhempainohjausta etenkin nuorisoikäisten kanssa
- kehitetään asiakaslähtöisiä työskentelymalleja, joiden tavoitteena on luopua "pois lähettämisen tai seuraavaan yksikköön siirtämisen" kulttuurista. Erityisosaamista ja asiantuntijuutta tarjoavat työntekijät tuovat osaamisensa asiakkaiden luokse sekä asiakasperheen lähiympäristössä työtä tekevien tueksi
- ensitapaamisella perheen tuen tarpeet kartoittava työntekijä kokoaa moniammatillisen verkoston perheen tueksi. Työkäytänteellä pyritään tiedon siirtymisen turvaamiseen ja asiakaslähtöisen palvelun tarjoamiseen
- lapsi / nuori tulee kuulluksi ja on läsnä tilanteissa, joissa hänen asioistaan päätetään
- vanhemmat ovat läsnä ja osallistuvat tilanteisiin, joissa perheen asioita käsitellään palvelujärjestelmässä, esim. oppilashuollossa
- päiväkotiryhmän ja koulun henkilöstö vastaa siitä, että oppilashuoltotyö käynnistyy aina keskustelulla perheen kanssa.

Tavoitteiden saavuttamisen edellyttämät resurssit:

- riittävät koulutusmäärärahat ja eri organisaatioiden ammattilaisten yhteinen osallistuminen koulutuksiin
- riittävät matkakorvausmäärärahat jalkautuvan työotteen tueksi
- riittävät kuraattori- ja psykologipalvelut
- valmius vastata ennakoimattomiin haasteisiin kuten turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien määrän kasvu

Ks. Liite, tulokortti 1.

9.2 Tavoite 2: sosioemotionaalisen kehityksen tukeminen

- kehitetään neuvolaikäisten lasten ja heidän perheidensä tukipalveluita, tuen varhaista tunnistamista ja hoitoon ohjaamista.
- jatketaan tunnetaitoryhmiä Karviaisen ja varhaiskasvatuksen yhteistyönä
- vahvistetaan Karviaisen ja kuntien yhteistyötä ja jalkaudutaan antamaan palveluita asiakkaan luokse.
- tuetaan suunnitelmallisesti lasten sosioemotionaalista kehitystä ja tunnetaitoja varhaiskasvatuksessa, jota jatketaan nivelvaiheen yli alkuopetuksessa
- psykologista konsultaatiota kasvatushenkilöstölle jatketaan
- psykologin palveluja jalkautetaan varhaiskasvatukseen ja alkuopetukseen

Tavoitteen saavuttamisen edellyttämät resurssit:

- riittävien avustaja- ja ohjaajaresurssien turvaaminen varhaiskasvatuksessa ja alkuopetuksessa
- yhteisten koulutusten järjestäminen Karviaisen ja sivistystoimien kanssa, riittävät koulutusmäärärahat
- riittävät matkustuskorvausmäärärahat ja asianmukaiset työvälineet konsultaatiotyön ja jalkautumisen turvaamiseen

Ks. Liite, tulokortti 2

9.3 Tavoite 3: koulunkäynnin tukeminen

Oppilashuoltotyön kehittäminen

- Karviaisen ja sivistyskeskusten yhteistyötä tiivistetään mm. tiedottamisessa ja yhteisten koulutustilaisuuksien järjestämisen muodossa
- kuraattoripalveluja tuotetaan uuden lain voimaantulon myötä aina esiopetuksesta toiselle asteelle
- Wilman poissaolomerkintöjen seuraamista tehostetaan ja poissaoloihin puututaan aina sovittujen käytäntöjen mukaisesti
- hoidollispedagogista opetus- ja konsultaatiotyötä laajennetaan koskemaan varhaiskasvatusta ja yläkoululaisia

Tavoitteiden saavuttamisen edellyttämät resurssit:

- hyvin toimivien peruspalvelujen turvaaminen
- riittävien kuraattori- ja avustajaresurssien turvaaminen
- riittävien erityisopetusresurssien turvaaminen
- hoidollis-pedagogisen tuen turvaaminen koko Karviaisen alueelle

Ks. Liite, tulokortti 2.

9.4. Tavoite 4: nuorille suunnattujen tukipalveluiden kehittäminen

- tehostetaan monialaista yhteistyötä oppilashuollossa ja asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa
- haetaan ratkaisuja tiedonsiirtoon liittyviin esteisiin (esim. salassapito)
- kehitetään oppilaiden yksilöllisiä opintosuunnitelmia, esim. toisen asteen opintojen suorittaminen osittaisesti työpajalla
- laajennetaan nuoren hyvinvoinnin tukemisen keinovalikoimaa
- vahvistetaan perusnuorisotyötä matalan kynnyksen palveluna
- lisätään verkostoyhteistyötä asiakassuunnitelman laadinnassa ja palveluiden toteutuksessa Ohjaamon avulla
- vahvistetaan liikunta- ja nuorisopalveluiden ja kolmannen sektorin yhteistyötä ja tuetaan nuorten osallisuutta
- hyödynnetään puolustusvoimien kutsuntoja riskinuorten seulonnassa ja tukipalveluiden piiriin ohjaamisessa. Kutsuntaikäisten liikuntatoimintaa kehittämällä autetaan nuorta selviämään paremmin palvelusajastaan ja vahvistetaan nuoren itsetuntoa

Tavoitteiden saavuttamisen edellyttämät resurssit:

- Työpajaohjaajien toimien vakinaistaminen
- Riittävät matkustuskorvausmäärärahat ja asianmukaiset työvälineet konsultaatiotyön ja jalkautumisen turvaamiseen

Ks Liite, tulokortti 3.

10. SUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURANTA

Lasten ja nuorten palvelujen kehittämisen tavoitteena on palvelujen oikea-aikaisuus ja oikea kohdentuminen lapsiperheisiin. Oikeat ja riittävän varhaiset ennaltaehkäisevät palvelut ja avohuollon palvelut ovat perheiden kannalta parhaita ja myös taloudellisesti tehokkaita ratkaisuja. Tämä edellyttää kaikilta toimijoilta yhteistä työskentelyä lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoite on olla elävä asiakirja, joka toimii paikallisen verkostoyhteistyön ja suunnittelun välineenä. Lähtökohtana onkin "jatkuvan prosessin periaate". Suunnitelma itsessään ei ole lopputuote; sen arvo ja hyöty tulevat vasta sen toteuttamisen kautta. Kyse on toimijoiden yhteisen käsityksen löytämisestä siitä mitä asioita nostetaan käsiteltäväksi ja miten niitä viedään eteenpäin. Päämääränä on tavoitella pitkäjänteisesti positiivista muutosta lasten, nuorten ja perheiden arkeen.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen on pitkäaikainen, jatkuva prosessi, jonka tulokset näkyvät viiveellä, usein vasta vuosien kuluttua. Ilman ennaltaehkäisevää ja suunnitelmallista työtettä toiminta ohjautuu helposti korjaavaan työhön.

Suunnitelmaa on päivitetty siten, että siinä on keskitytty yhteistyössä löytämään lasten ja perheiden hyvinvoinnin kannalta keskeisiä kehittämiskohteita, joita jokainen organisaatio toteuttaa omalta osaltaan. Tulokorttimallin avulla on haettu niitä konkreettisia toimenpiteitä, joilla asetettuihin tavoitteisiin pyritään pääsemään.

Jatkossa suunnitelman valmistelua ja kehittämistoimintaa yleisesti tulee kehittää huomioimaan kuntalaisten ja kunnissa toimivien järjestöjen näkemyksiä hyvinvoinnista ja palvelujärjestelmästä.

Seuranta

Lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä seuraa suunnitelman toteutumista vuoden aikana ja kunnat sekä Karviainen vastaavat omalta osaltaan suunnitelmassa esitettyjen kehittämistoimenpiteiden eteenpäin viemistä. Suunnitelma tarkistetaan vuosittain talousarvioprosessin yhteydessä.

Liite: Tulokortit

Tulokortti 1: Perheen kanssa tehtävän yhteistyön, asiakkaan osallisuuden ja vanhemmuuden tukeminen

Näkökulma	Talous	Asiakkaat	Toimintatavat ja -prosessit	Henkilöstö (oppiminen, kasvu)
Strategiset tavoitteet	Taloudellisten resurssien painopiste on varhaisen työn palveluissa.	Peruspalvelut, neuvonta ja ohjaus ovat riittäviä	Peruspalveluilla vähennetään lastensuojelun ja erityispalveluiden tarvetta	Osallistavat työtoteet käytössä
Menestystekijät	Kustannusvaikutusten tiedostaminen ja seuranta	Vertaistuen hyödyntäminen, asiakkaan osallisuus. Perheissä tehtävä työ	Hyvin toimivat peruspalvelut ja yhteistyö niiden välillä.	Riittävä, osaava ja pysyvä henkilöstö. Monialainen yhteistyö.
Mittarit	Lastensuojelun ja erityispalveluiden kustannukset	Palvelujen asiakasmäärät Asiakastyytyväisyys	Palvelutarpeen arvioinnit	Henkilöstön vaihtuvuus, kehityskeskustelut
Suunnitelma 2016-2017	<p>Kotiin annettavan tuen ja asiakaslähtöisyyden lisääminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kehitetään jalkautuvia työmuotoja, tarjotaan tukea lapsen ja perheen kehitys- ja lähiympäristöön (esim. alkuarviokokoukset perheen kotona). Lapsi/nuori ja vanhemmat ovat läsnä tilanteissa, joissa heidän asioitaan käsitellään ja niistä päätetään. • erityisosaamista ja asiantuntijuutta tarjoavat työntekijät tuovat osaamisensa asiakkaiden sekä asiakasperheen lähiympäristössä työtä tekevien tueksi. Perheen tuen tarpeen kartoittava työntekijä kokoaa moniammatillisen verkoston perheen tueksi. • lisätään vanhemmuuden tukemisen keinovalikoimaa huomioiden kaikki ikäkaudet; tehostetaan vanhempien kanssa työskentelyä ja vanhempainohjausta etenkin nuorisoiäisten kanssa. Päiväkotiryhmän ja koulun henkilöstö vastaa siitä, että oppilashuoltotyö käynnistyy aina keskustelulla perheen kanssa. • Perhekeskuksen toiminta alkaa ja vakiintuu vuoden 2016 aikana. 			

Tuloskortti 2: Sosioemotionaalisen kehityksen sekä koulunkäynnin tukeminen

Näkökulma	Talous	Asiakkaat	Toimintatavat ja -prosessit	Henkilöstö (oppiminen, kasvu)
Strategiset tavoitteet	Peruspalvelujen tukea ja ennaltaehkäiseviä toimintamuotoja on päiväkodeissa ja kouluissa.	Lapsi/oppilas saa riittävän tuen omassa päiväkodissa tai koulussa.	Lasten tunne- ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen.	Henkilöstön kyky tunnistaa lapsen tuen tarve varhaisessa vaiheessa.
Menestystekijät	Painopiste ennaltaehkäisevässä työssä, varhaisessa puuttumisessa ja riskien tunnistamisessa.	Oikein ajoitetut ja valitut toimenpiteet neuvolassa, varhaiskasvatuksessa sekä opetuksessa	Tunnetaitojen tukeminen osaksi opetusta ja tavoitteiden jatkuva seuranta. Varhaiskasvatuksen, perhekeskuksen, lastenneuvolan ja perheneuvolan yhteistyön kehittäminen.	Vertaistukiryhmät ja tiimit, työnohjaus, kouluttautuminen ja työsuojelun tuki
Mittarit	Erikoissairaanhoidon kustannukset	Erityisen ja tehostetun tuen oppilaiden määrä, kouluterveyskysely	Asiakaskyselyt ja -palaute	Uhkatila / vaaratilanne ilmoitukset. Työtyytyväisyyskyselyt
Suunnitelma 2016-2017	<p>Vahvistetaan lasten ja nuorten sosioemotionaalista kehitystä sekä yhteisöllistä oppilashuoltotyötä. Erityistä huomiota kiinnitetään nivelvaiheisiin. Työotteena jalkautuminen ja kotiin työskentely aina kun se on mahdollista.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kehitetään neuvolaikäisten lasten ja heidän perheidensä tukipalveluja, tuen varhaista tunnistamista ja hoitoon ohjaamista. • jatketaan tunnetaitoryhmiä Karviaisen ja varhaiskasvatuksen yhteistyönä: tuetaan suunnitelmallisesti lasten sosioemotionaalista kehitystä ja tunnetaitoja varhaiskasvatuksessa, jota jatketaan nivelvaiheen yli alkuopetukseen. Psykologista konsultaatiota kasvatushenkilöstölle jatketaan, ja psykologin palveluja jalkautetaan varhaiskasvatukseen ja alkuopetukseen. • Kuraattoripalveluja annetaan uuden lain voimaantulon myötä esiopetuksesta toiselle asteelle, lisäksi turvataan kouluohjaajien riittävät resurssit. • Wilman poissaolomerkintöjen seuraamista tehostetaan ja poissaoloihin puututaan aina sovittujen käytäntöjen mukaisesti • hoidollispedagogista opetusta laajennetaan koskemaan varhaiskasvatusta ja yläkoululaisia, palvelua järjestetään myös Karkkilaan vuonna 2016. 			

Tuloskortti 3: Nuorille suunnattujen tukipalveluiden kehittäminen

Näkökulma	Talous	Asiakkaat	Toimintatavat ja -prosessit	Henkilöstö (oppiminen, kasvu)
Strateginen tavoite	Riittävien palvelujen tuottaminen. Nuorisotakuun toteutuminen.	Nuorten palvelut lain edellyttämälle tasolle.	Ohjaamo-palvelut nuorille.	Monialaiset työryhmät luovat työn tavoitteet ja tukevat työntekijöitä tavoitteen saavuttamisessa.
Menestystekijät	Kuraattori-, psykologi- ja erityisnuorisotyöntekijä resurssi tarpeen mukaisina.	Matala kynnyks ja varhainen puuttuminen	Toimiva ohjaamo, jossa tarkoituksenmukainen asiakasryhmittely. Nivelvaiheet ja saattaen vaihtaminen.	Opiskelijahuollon vakiinnuttaminen toiselle asteelle.
Mittarit	Nuorten toimeentulotuen ja kuntouttavan työtoiminnan kustannukset Jälkihuollon kustannukset	Koulunkäynnin keskeyttäneiden määrä. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden määrä.	Ohjaamon asiakasohjaus	Työtyytyväisyyskyselyt. Kehityskeskustelut
Suunnitelma 2016-2017	<p>Vahvistetaan perusnuorisotyötä matalan kynnyksen palveluna, tuetaan nuoren ja hänen perheensä osallisuutta sekä tehostetaan monialaista yhteistyötä oppilashuollossa ja asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohjaamo vakiintuu osaksi Karkkilan ja Vihdin 17-29 -vuotiaitten pysyvää toimintaa. Ohjaamon avulla lisätään verkostoyhteistyötä asiakassuunnitelman laadinnassa ja palveluiden toteutuksessa • kehitetään oppilaiden yksilöllisiä opintosuunnitelmia, esim. toisen asteen opintojen suorittaminen osittaisesti työpajalla • vahvistetaan liikunta- ja nuorisopalveluiden ja kolmannen sektorin yhteistyötä ja tuetaan nuorten osallisuutta • hyödynnetään puolustusvoimien kutsuntoja riskinuorten seulonnassa ja tukipalveluiden piiriin ohjaamisessa. Kutsuntaikäisten liikuntatoimintaa kehittämällä autetaan nuorta selviämään paremmin palvelusajastaan ja vahvistetaan nuoren itsetuntoa 			